

DE BA ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Jaar II: 1a, Blaast de Bazuin!

Vrijdag 9 November 1900.

Hagg. I: 4, Is het voor u liever wel de tijd / dat gij woont in uwe getuifde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

CLASSICALE EXAMENS.

Op herhaald schrijven van brs. **Candidaten maken wij de Class. Vergaderingen en hare Scribae attent op, dat wij, sinds het Kerkblad niet meer geregeld verschijnt, dikwerf geen Officieel Bericht van den uitslag der Class. Examens ontvangen. In het belang der Kerken en der betrokken personen verzoeken wij daarom, die Berichten ons als vroeger toe te zenden; wij zullen ze even gaarne plaatsen.**
RED.

ZENDING O. HEID. EN MOH.

Vetrek van Ds. W. Pera naar Soerabaja.
De „10 Deputaten voor de Zending” kunnen — met dank aan den Heere voor zijne bijzondere leiding in heel deze aangelegenheid — aan al de Gereformeerde kerken in Nederland mededeelen, dat de Weleerw. heer Ds. W. Pera, predikant bij de Geref. kerk van Hallum, doch bij wijze van leening afgestaan voor de kerk van Soerabaja, derwaarts hoopt te vertrekken op Zaterdag 10 Nov. e.k.; en verzoeken daarom vriendelijk aan alle gemeenten, om inzonderheid op Zondag 11 Nov. genoemden predikant met zijn gezin in het gemeenschappelijk gebed wel te willen gedenken.

Namens Deputaten voornoemd,
Ds. H. DIJKSTRA, h. t. Praeses.
Dr. J. HANJA, h. t. te Scriba.

PLAATSELIJKE KERKEN.

WERKENDAM, Zondag 28 Oct. 1900. Na aanroeping van den naam des Heeren werd, onder leiding van Ds. A. Brink, met algemeene stemmen beroepen tot Herder en Leeraar Ds. J. H. Donner Jr. te Nieuworp. Moge deze roeping zoodanigen ingang vinden, dat Z.Eerw. ze straks met vrijmoedigheid moge aannemen.

Namens den Kerkeraad,
O. BRIENEN, Scriba.

SEROOSKERKE, 31 Oct. 1900. Met dank aan den Heere zij van hier gemeld, dat onze waarde Herder en Leeraar Ds. S. de Jager Woensdag 29 Oct. j.l. het groote voorrecht mocht genieten, den dag te herdenken, waarop Z.W.E. 25 jaar geleden in de bediening des Woords werd gesteld. Die heuglijke stonde werd dan ook in hu selijken kring gevierd, en werd hem zoowel door den kerkeraad als door vele leden hartelijk geluk wenscht, en Z.Ew. mede namens de gemeente een stoffelijk bewijs van erkentelijkheid en waardeering aangeboden.

Zondag j.l. mocht Z.Ew. met de gemeente in den morgendienst die weldaden des Heeren kortelijk nagaan, en herdenken naar aanleiding van Ps 71: 17 en 18. De Koning der kerk zij bij het klimmen zijner jaren zijnen dienstknecht nabij, en stelle hem ten rijken zegen voor de kerke Christi, en voor d-ze gemeente bijzonderlijk, tot grootmaking en verheerlijking van zijnen heerlijken Naam.

Namens den Kerkeraad,
P. M. LUIS, Scriba.

ZEVENBERGEN, 1 Nov. 1900. Beroepen te Zevenbergen Ds. J. J. Steinhart te Wijhe.

Namens den Kerkeraad,
G. BAX, Scriba.

BRIELLE, 3 Nov. 1900. De Weleerw. heer Ds. D. Smallegange van Almelo heeft de roeping naar deze gemeente aangenomen.

Namens den Kerkeraad,
H. HOORWEG, Scriba.

N.-DORDRECHT, 4 Nov. 1900. Heien was het voor onze gemeente een blijde dag. Onze van harte begeerde en afgebeden Leeraar, Ds. G. J. D. Aalders, werd hedenmorgen in ons midden in zijn dienstwerk bevestigd door onzen Consulnt Ds. R. Huls van N.-Amsterdam, naar Ps. 93: 1. Des namiddags verbond Z.Eerw. zich aan ons, naar aanleiding van Ps. 134. Beide keeren was het kerkgebouw overvol. Onzen hartelijken dank aan de Classe-broeders, die ons tijdens onze vacature geënd hebben met de prediking des Woords als anderszins. Vanaf heden is het adres van onze kerk aan Ds. G. J. D. Aalders.

Namens den Kerkeraad,
H. T. HOOR.

ALMELO, 4 Nov. 1900. Hedenmorgen na de godsdienst-oefening maakte onze geachte Leeraar Ds. Smallegange de gemeente bekend, dat Z.Ew. vrijmoedigheid had gevonden de roeping naar de kerk te Brielle op te volgen. Ruste op dit besluit ook 's Heeren zegen, opdat zijn naam worde verheerlijkt.

Namens den Kerkeraad,
J. KAMPHERRIK, Scriba.

NIEUWDOOP, 4 Nov. 1900. Onze geliefde Leeraar Ds. J. H. Donner Jr. ontving eene roeping van de Geref. kerk te Werkendam A. Het is onze hartelijke wensch en bede, dat Z.Ew. vrijmoedigheid moge vinden voor deze roeping te bedanken, opdat zijn gezegende arbeid in ons midden nog lang moge strekken tot opbouw en uitbreiding van het Koninkrijk Gods.

Namens den Kerkeraad,
G. DE JAGER, Scriba.

HILVERSUM A. 4 Nov. 1900. Hedenavond is, met goedvinden van onzen Consulnt Ds. B. van Schelven, onder leiding van Ds. J. D. Heersink, met bijna algemeene stemmen door de gemeente tot Herder en Leeraar onzer kerk gekozen, en alzoo door den kerkeraad beroepen, Ds. S. Oudkerk van Kralingen. Vervulde de Heere den wensch en de bede van kerkeraad en gemeente, en geve Hij Z.Eerw. bereidvaardigheid om onze roeping met volle vrijmoedigheid aan te nemen.

Namens den Kerkeraad,
A. J. H. FLOKKE, Scriba.

AXEL A. 5 Nov. 1900. Gisteren maakte, bij afwezigheid van onzen Leeraar, Ds. Lanting van Andel de gemeente bekend, dat onze Leeraar Ds. K. J. Kapteijn voor het op hem uitgebrachte beroep van de Geref. kerk te Antwerpen heeft bedankt. Zij zijn arbeid alhier bij den voortdurend door den Heere gezegend.

Namens den Kerkeraad,
J. LUTJEN, Scriba.

WESTER-EMDEN, 5 Nov. 1900. Gistermiddag was voor onze geachte Herder en Leeraar de WelEw. heer Ds. J. Sijbesma de are aangebroken, waarin Z.Eerw. zich geroepen zag, bij zijn vertrek naar Ulrum, een laatste woord tot onze gemeente te richten. Bij deze gelegenheid had Z.Eerw. tot tekst gekozen Fil. 1: 27, welke rede door een groote schare werd aangehoord. Bij het einde der godsdienst-oefening werd onzen scheidsden Leeraar Ps. 121: 4 door de gemeente toegezongen.

Het adres van de kerk is vanaf heden J. Kuipers Jr.

Namens den Kerkeraad,
J. KUIPERS JR., Scriba.

EZINGE, 5 Nov. 1900. Gister maakte onze geachte Leeraar, de Weleerw. heer W. Bouwman, de gemeente bekend, voor de reeping van de kerk te Bierum te hebben bedankt. Onze blijdschap is algemeen; ruste 's Heeren zegen verder op Leeraar en gemeente tot eere van zijnen naam.

Namens den Kerkeraad,
D. E. WIERINGA, Scriba.

BEDUM, 5 November 1900. Bij de Geref. kerk alhier is beroepen de heer A. G. H. Schippers, Candidaat der Vrije Universiteit.

H. MEIMA, Scriba.

VRIJHOEVE'S GREVELDUIN-CAPELLE, 5 Nov. 1900. Gisteren werd met groote meerderheid van stemmen, uit een te voren gesteld tweetal, tot Herder en Leeraar dezer gemeente beroepen de Weleerw. heer Ds. B. J. Lamberts te Onstwedde.

Namens den Kerkeraad,
D. N. VAN DER SCHANS, Scriba.

WIJHE, 5 Nov. 1900. Gisteren maakte onze geliefde Leeraar Ds. J. J. Steinhart bekend, een roeping te hebben ontvangen

naar de kerk te Zevenbergen. Mocht de gemeente gelijk als voor eenigen tijd, toen Z.Eerw. een roeping had naar Gronau's kerk, verblijd worden door 's Heeren groote daden, tot zegen voor het deel zijns wijngaards aan deze plaats.

Namens den Kerkeraad,
G. PAUIS, Scriba.

BIERUM, 6 Nov. 1900. Wij zijn teleurgesteld, onze beroepen Herder en Leeraar Ds. Bouwman te Ezinge, heeft geen vrijmoedigheid kunnen vinden onze eenparige roeping aan te nemen.

Namens den Kerkeraad,
P. DOORNBOOS, Scriba.

CLASSEN.

De Classis Haarlem

vergaderd Dinsdag 4 Dec. op gewonen tijd en plaats. Stukken voor het Agendum in te zenden tot den 24 dezer.

Namens de Raden der Geref. kerk te Haarlem,
TIBBEN.

Haarlem, 5 Nov. 1900.

Classis Zutphen.

De vergadering der Classis Zutphen zal D. V. worden gehouden op Donderdag 6 December e. k. in de Consistoriekamer der Geref. kerk te Winterswijk. Opening der vergadering 's morgens 9 uur. Voorstellen enz. intezenden vóór den 20en November a. s. aan het adres van den eerstondergeteekende.

Namens der Kerkeraad der Geref. Kerk te Winterswijk,
G. RENTING, Praeses.
H. RIETBERG, Scriba.

De Classis Assen

heeft in hare vergadering op 1 November geëxamineerd den Candidaat H. N. Boukema en hem beroepbaar gesteld in de Geref. kerken.

Zijn adres is te Appelscha.

Namens de Classis Assen,
G. MEIER, Scriba.

Classis Zwolle.

Door de Classis Zwolle is in hare vergadering van 1 November 1900 peremtoir geëxamineerd de Eerw. heer R. J. Schoemaker, ber. predikant te Ambt-Vollenhove A, die daarop met algemeene stemmen is toegelaten tot den dienst des Woords en der Sacramenten in de Geref. kerken in Nederland.

Namens de Classis,
J. E. REIJENGA h. t. Praeses.
R. K. M. HUMMELEN, h. t. Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor Hulpehoeve de kerken in de Classis Appingedam.

Garrelsweer	Collecte van:	f 17,45
Westereinden	f 12,37 't Zandt	- 27,00
Siddeburen	- 5,13 Delfzijl	- 27,00
Wageningen	- 5,83 Ten Post	- 13,14
Stedum	- 3,65 Wolderdorp	- 1,27
Schildwolde	- 10,77 Overschild	- 4,81
Bierum	- 8,50 Spijk A	- 26,00

Garrelsweer, 1 Nov. 1900.

DS. VELDMAN, Penningm.

Voor het Prov. Ger. Weeshuis te Middelhamnis.

In dank ontvangen van de gemeente te:

Zegwaard	f 14.—	Charlois	f 9,20
Westmaas	- 6,65	Oud-Terbrugge	- 1,50

En van de Jonged. ver. „Onze verw. is v. d. H” te Schiedam

De Directeur v. h. Weeshuis,
H. SCHOONEJONGEN Jacoba.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcolp. in N.-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:
Gevoonden i/h kerkakje te Burum, door Ds. Nieboer te Sleenwijk f 1,—
Gift van de Geref. kerk te Amsterdam - 25,—
Jaarl. bijdrage v/d Geref. kerk te Oudorp - 1,—
Uit de Catech.-bus van Geesteren-Gelselaar, door Ds J. Visser - 2,—
Gift uit de nalatenschap v/o vriend te Roermond - 25,—
Inzonderheid de laatste gift geeft ons stof tot blijdschap en moedigt ons aan om te ROERMOND met kracht voort te gaan. Aanvankelijk gaat daar de arbeid gezegend. Zij er veel gebed, inzonderheid voor onze broeders arbeiders Ds. Binnema en Br H Dekker, opdat zij met opgewektheid mogen volharden in den strijd.

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdonk, 5 Nov. 1900.

Voor de Theologische School.

Renswoude	f 2,78	Koeworden	f 14,50
Langerak (2de coll.)	- 3,90 1/2 coll. Axel B		
Kampen	- 77,19 (2de coll.)		- 14,10

Voor de Uittreksel.

Gift gevonden in de coll. v/d Geref. kerk te Sliedrecht f 2 50.
Door dhr. K. C. W. Haring, Corr te 's-Gravenhage, de contrib. van: Erven Doumaire de Jonge - de Jonge f 10, Ds. J. v. d. Linden f 25, N. N. (door Ds. v. d. Linden) f 5, K. C. W. Hartig f 2,50, 1 Bodes f 1, N. Fros f 1, J. Scheephorst f 1, J. Bogaards f 2, A. C. Valstar f 1, T. J. Verseydel f 1, D. Littooij f 1, G. v. Vlaanderen Oldenel f 0,50, W. J. Dijk f 1, Meijonkv. Ph. Biehon van IJsselmonde f 10, G. Beuikes f 5, Wed. M. de Fooy f 5, E. Snoeck f 1, H. de Weever f 1, S. van Velzen f 100, J. v. d. Burgh f 1, J. H. de Lange f 2, Ds. W. Doorn f 2, C. Verschoor f 2, J. H. Leder f 1, N. Francken f 1, Baars f 1 v. Golverdinge f 2 Ds R. K. Brouwer f 2,50, P. Oosterbaan f 0,50, J. W. Poulus f 5, H. de Wilde f 1, Ds. A. Brummelkamp f 5, Lefebvre f 1, Joh. Kraf f 5, Ds. L. C. Oranje f 5, de F. (contrib '99) f 5, de Reede f 1, J. Buningh f 1.

De Penningmeester
van de Theologische School,
DR. H. FRANKSEN.

Zwolle, 3 Nov. 1900, Potgietersingel 120.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Van A. Drent, Wildervank namens Jongel.- en Jonged. Vg. f 6,—
Van H. van der Veen, Suawoude gevonden in 't kerkakje. - 1,—
Door Ds. E. Kropveld, van v. d. Boom te 's-Gravenhage - 1,—
Door Colporteur H. Smit, Zwolle, uit het busje van H. H. Meijerink - 7,93

Aangenamen was het ondergeteekende deze liefdegaven te mogen ontvangen. De kostbare en ook de kostelijke arbeid onder het Jodendom heeft altijd de sympathie der broeders en zusters weggedragen, zoodat we met vrijmoedigheid meerdere gaven durven vragen, daar de kas op dit oogenblik dringend versterking behoeft.

Rotterdam. N. KOOPS,
3 Nov. 1900. Oost Vestplein 65.

Voor de Zending o. Heid. en Moh.

Door C. Küssink, uit de catech.-bus te Neederkerken, voor Dr. Scheurer's Hospitaal f 5,53
Pinksteroll. Neederkerken - 14,69
Doersbofck. B. DE MOEN,
3 Nov. 1900. Quaestor.

ouders OF GETUIGEN. X.

De leer en practijk, die bij het optreden der Reformatie in de kerk van Rome ten aanzien van den Kinderdoop bestond, was dus de volgende: Ten eerste kwamen de ouders bij den doop hunner kinderen zoogood als in het geheel niet in aanmerking. De ouders waren wel de natuurlijke voortbrengers van het kind, maar hadden voor zijne geestelijke hoedanigheid hoegenaamd geen beteekenis. Ook al is een kind uit geloovige ouders geboren, vóór den doop is en blijft het een kind der duisternis, en onderdaan van Satan. Het is niet

opgenomen in het verbond der genade, het heeft nog geen deel aan eenig goed der kerk, het is nog verstoken van elke weldaad des heils. Het staat in dit alles met kinderen, uit ongelooovige of Heidensche ouders geboren, op ééne lijn. Alleen heeft het boven deze laatste kinderen dit voor, dat het onder omstandigheden geboren is, die het gedoopt worden mogelijk maken. Ten tweede, alle weldaad der genade wordt voor het eerst geschonken in en door den doop. Het uitwendig waterbad is de afwasching der zonden zelve. De doop bij kinderen onderstelt niets maar schenkt alles; en hij geeft alles enkel en alleen daardoor, dat hij voltrokken wordt, uit kracht van het gedane werk. De doop is dus bij kinderen principieel van alle geestelijke en

zedelijke onderstellingen losgemaakt; hij gaat niet uit van de gedachte, dat de kinderen van geloovige ouders kinderen des verbonds zijn, door God in genade aangenomen en dus buiten hun weten de weldaden des verbonds deelachtig. Maar de doop maakt de kinderen tot kinderen des verbonds, tot leden der kerk, tot deelgenooten der genade. Hij stort door zijne verrichting de genade der wedergeboorte en der vergeving in het hart der kinderen uit; ja, hij bevrijdt van alle schuld en straf en neemt ook zelfs de smet der zonde ganschelijk en volkomen weg. En ten derde, dat een kind, alzoo in zonden ontvangen en geboren, desniettemin gedoopt mag worden, rechtvaardigt Rome door het stelsel van getuigen. Een kind, uit geloovige ouders geboren, is en blijft vóór den doop een kind des toorns. Maar nu komen de getuigen als vertegenwoordigers der kerk; zij nemen het kind als het ware over; zij nemen het in geestelijken zin voor hunne rekening; zij laten plaatsvervangend hun geloof en belijdenis aan het kind ten goede komen; het geloof der kerk komt te staan in de plaats van het geloof van het kind. De ouders zijn de natuurlijke voortbrengers van het kind; maar de getuigen zijn zijne geestelijke ouders. De ouders hebben dus bij den doop hunner kinderen niets te maken; zij worden door de getuigen, door de geestelijke ouders, op zijde geschoven. De genade onderdrukt de natuur. Zoo was de leer en de practijk van den Kinderdoop bij Rome in de

dagen der Reformatie. En men dient, hiervan eene heldere voorstelling te hebben, indien men de leer en practijk, welke de Hervorming daartegenover stelde, recht wil verstaan. Men dient er ook nog bij te weten, dat heel dit Roomsche stelsel, vooral dat van de getuigen, in de practijk tot de droevigste uitkomsten had geleid. In theorie werd de roeping der getuigen ten aanzien van hunne peetkinderen steeds breder en nauwkeuriger omschreven. Zij moesten niet alleen in de plaats en ten behoeve van het kind de belijdenis des geloofs afleggen, en later, in geval van twijfel en onzekerheid, optreden als getuigen, dat het kind werkelijk den doop had ontvangen. Maar zij werden langzamerhand ook zooveel als borgen, die ervoor instonden, dat het kind overeen-

deed met de Reformatie. En men dient, hiervan eene heldere voorstelling te hebben, indien men de leer en practijk, welke de Hervorming daartegenover stelde, recht wil verstaan. Men dient er ook nog bij te weten, dat heel dit Roomsche stelsel, vooral dat van de getuigen, in de practijk tot de droevigste uitkomsten had geleid. In theorie werd de roeping der getuigen ten aanzien van hunne peetkinderen steeds breder en nauwkeuriger omschreven. Zij moesten niet alleen in de plaats en ten behoeve van het kind de belijdenis des geloofs afleggen, en later, in geval van twijfel en onzekerheid, optreden als getuigen, dat het kind werkelijk den doop had ontvangen. Maar zij werden langzamerhand ook zooveel als borgen, die ervoor instonden, dat het kind overeen-

komstig zijn doop in de Christelijke leer onderwezen en opgevoed zou worden.

De beteekenis van de getuigen was dus in den loop der tijden gewijzigd. In den eersten Christelijken tijd waren zij vooral gebezigd, om ten opzichte van volwassenen, die de begeerte te kennen gaven om gedoopt te worden, een goed getuigenis van hun wandel af te leggen. De kerk kende zulke personen niet altijd en eischte dan, dat een paar leden der gemeente, die hen wel kenden, een getuigenis aflegden, opdat de kerk hen met vrijmoedigheid doopen kon.

Later dienden zij vooral ook daartoe, om van sommige personen, aangaande wier doop twijfel was gerezen of onzekerheid bestond, te getuigen, dat zij wel gedoopt waren. Tegenwoordig houdt de kerkeraad boek van degenen, die in de gemeente gedoopt zijn, en kan dan later daaruit zekerheid bekomen, of iemand gedoopt is. Maar dit gebruik bestond nog niet in de oude kerk. Men moest dus op het getuigenis van personen afgaan.

In deze beide gevallen waren de getuigen dus getuigen in den eigenlijken zin van het woord. Zij legden in bepaalde gevallen van twijfel getuigenis af, om uit te maken, dat iemand al dan niet gedoopt was. Maar toen de Kinderdoop algemeen werd, veranderde dit getuigenstelsel van karakter. De getuigen werden de geestelijke ouders van het kind, dat gedoopt moest worden. Zij vervingen met hun geloof de plaats van het kind, dat nog niet gelooven en belijden kon. En zij werden borgen, dat het kind overeenkomstig zijn doop opgevoed zou worden.

Deze plicht en roeping der getuigen werd nu hoe langer en breder uitgewerkt en omschreven. Zij moesten toezien, dat het kind in de leer der kerk onderwezen werd. Zij hadden ervoor te zorgen, dat het kind de beginselen van het Christelijk geloof, dat is, het Onze Vader en de Apostolische Geloofsbelijdenis leerde kennen. Zij werden verplicht, om door hun Christelijk geloof en door hun vromen wandel het kind tot een goed voorbeeld te strekken; zij moesten in één woord zijn de geestelijke vaders en moeders van het kind.

Doch, hoe mooi de theorie ook klonk, de praktijk was gansch anders. Van het stelsel der peetouders werd allengs een schrikkelijk misbruik gemaakt. Het aantal getuigen werd hoe langer hoe grooter, want het werd een ter voor ouders en kind geacht, als er een groot aantal getuigen bij den doop optraden. De concilies mochten daartegen waarschuwen en erop aandringen, dat men niet meer dan twee of drie of vier getuigen nemen zou. In de praktijk hield men zich hier in het geheel niet aan. En dan vooral kwam er een misbruik in het kiezen van getuigen. Hoe langer hoe minder lette men op belijdenis en wandel; maar de vraag werd meer en meer, of het menschen van naam en stand en vermogen waren. Met zulke peetouders kon men pronken bij den doop der kinderen. Daar kon men aan zien, hoe hoog de ouders van het kind in achting stonden bij de rijken en voornamen des lands, bij edellieden, vorsten, geestelijken. De hogere standen gingen bij dit misbruik voorop, en de lagere volgden.

Het stelsel van getuigen werkte daarom totaal verkeerd. Het ont-aardde geheel en al. Het had juist het tegendeel tot gevolg van wat men er oorspronkelijk mee bedoeld had. Men had de getuigen van ouds tot geestelijke ouders van het kind gemaakt, om een beteren waarborg te hebben voor de Christelijke opvoeding, dan men van de natuurlijke ouders meende te kunnen verwachten. Maar de natuur wreekte zich hier gelijk overal, wanneer zij onderdrukt wordt. De schending van de natuurlijke ordeningen geschiedt nooit strafeloos. In den tijd van de Hervorming was het getuigenstelsel totaal verbasterd.

De Roomschen erkennen dit zelf. De Roomsche Catechismus (II, 2 qu. 22) klaagt er over, dat van het ambt

der getuigen niets dan de ijdele naam is overgebleven en dat de menschen in de verte niet meer vermoeden, wat heilige verplichting deze dienst voor de getuigen ten opzichte van hunne peetkinderen in zich sloot.

BAVINCK.

SCHULD EN STRAF.

De Hoogleraar Fabius hield den 20en October l.l. bij de overdracht van het Rectoraat aan de Vrije Universiteit eene rede over *Schuld en Straf*, die thans bij Donner te Leiden het licht heeft gezien.

De keuze van de stof der oratie was allergelukkigst, want het onderwerp is overal aan de orde, de belangstelling is algemeen en strekt zich veel verder uit dan tot den kring der juristen en de literatuur groeit bij den dag aan.

Prof. Fabius stelde zich in zijne rede ten doel, om aan te toonen, welk een radicale omkeer er tegenwoordig op het gebied van het strafrecht ondernomen wordt.

De groote verandering kan met een enkel woord daarin worden uitgedrukt, dat, terwijl in vroegeren tijd de krankzinnigen zelfs als misdadigers werden behandeld, thans de misdadigers als krankzinnigen worden beschouwd.

Alle begrippen, die bij het strafrecht te pas komen, worden omgezet of door nieuwe vervangen. Achtereenvolgens toont de Redenaar dat in den breede en en met eene reeks van citaten aan ten aanzien van de begrippen: schuld, toerekenbaarheid, verantwoordelijkheid, misdaad, vergelding, straf, strafrecht. Schuld wordt gevaarlijkheid, misdaad verandert in ziekte, straf dient tot bescherming der maatschappij, de gevangenis wordt een verbeteringsgesticht.

Ten slotte merkt Prof. Fabius terecht op, dat al deze beschouwingen, ofschoon als nieuwe richting verkondigd, toch eigenlijk weinig nieuws bevatten. Het aansprakelijk stellen van de maatschappij en hare instellingen vindt men in Frankrijk reeds bij de woordvoerders der Revolutie in het einde der vorige eeuw.

Zij zijn dan ook geen vrucht van nauwkeurige wetenschappelijke onderzoekingen maar van eene valsche filosofie.

Wel laten de voorstanders dezer nieuwere beschouwingen het liefst zoo voorkomen, alsof de wetenschap hen tot deze opvattingen drong.

Maar feitelijk is dit niet het geval. Overtuigend blijkt dit daaruit, dat de twee argumenten, die tegenwoordig meestal voor de nieuwe leer van het strafrecht worden bijgebracht, beide onhoudbaar zijn.

Het eerste argument, ontleend aan een bijzonder misdadigerstype, is aan zulk eene scherpe en rechtvaardige critiek onderworpen, dat geen wetenschappelijk man het bijna meer voor zijne rekening durft nemen.

En het tweede argument, dat op de statistiek der misdaden is gebouwd, bewijst volstrekt niet, wat er bewezen moet worden. Want de statistiek toont wel aan, dat er in geboorten, huwelijken en zoo ook in de misdaden eene zekere regelmatigheid heerscht, en dat al deze verschijnselen samenhangen met den algemeenen maatschappijtoestand. Maar zij stelt volstrekt niet in het licht, dat de individuele mensch door dien maatschappijtoestand onvermijdelijk tot het plegen van eene of andere misdaad geleid wordt.

Naar de opmerking van Wundt volgt dit er evenmin uit, als dat uit het feit, dat onder zekere bevolking de leeftijd in doorsnede dertig jaren bedraagt, iemand zou mogen afleiden, dat elk dertigjarige daardoor tot sterven gedwongen wordt.

Desniettemin, in weerwil dat de argumenten onhoudbaar zijn, houdt de nieuwe leer zich staande, breidt zij zich uit en wint zij hoe langer hoe meer aanhangers.

Dit bewijst, dat zij niet op die argumenten is gebouwd, maar uit eene valsche wijsbegeerte is afgeleid, van te voren aangenomen is en nu van achteren naar eenige argumenten zoekt.

En zoo is het ook inderdaad. Dergelijke meeningen, als thans over schuld en straf, over toerekenbaarheid en verantwoordelijkheid verspreid worden, zijn ook vroeger verkondigd. Zij vloeien eenvoudig uit de monistische (hetzij pantheïstische hetzij materialistische) wereldbeschouwing voort, welke de grenzen tusschen het anorganische en het organische, tusschen dier en mensch uitwischt en daarom de zelfstandigheid en de vrijheid der menselijke persoonlijkheid niet tot haar recht kan laten komen.

Het verschil is alleen maar, dat vroeger die meeningen slechts door enkelen werden gekoesterd en niet consequent op alle terreinen des levens werden toegepast. Maar thans vormen zij schering en inslag in de denkbeelden van den tijd, in de gesprekken van den dag. Roman- en dramaschrijvers, dagbladen en tijdschriften dragen er zorg voor, dat

de wetenschappelijke vraagstukken, waarover de geleerden menigmaal nog peinen, als opgelost onder de oogen van het publiek worden gebracht. En dat publiek heeft geen kracht meer, om ze te wederstaan, en neemt ze terstond voor goede munt aan. Lang voordat de officiële wetenschap haar slotwoord gesproken heeft, is het schouwburgpubliek het er al over eens, dat er geen schuld en geen toerekenbaarheid en geen verantwoordelijkheid is.

Er wordt in dat alles openbaar, dat emancipatie nog altijd de leuze blijft van onze eeuw. Emancipatie, vrijmaking, niet van de kerk en den Bijbel alleen, maar van heel het Christendom, van allen godsdienst, van de gansche vroegere moraal. Alwat nog in kunst en wetenschap aan Christendom en religie herinnert, moet opgespuurd en zoo spoedig mogelijk verwijderd worden.

Geen wonder, dat ook het strafrecht aan de heurt komt. Want op dezen weg is er geen stilstand. Het is een hellend vlak. Geleidelijk wordt maatschappij en staat, recht en zede, kunst en wetenschap naar de nieuwe beginselen vervoerd. Het einde is nog niet te zien. Men huilt bij de gedachte, waar deze vervorming eenmaal op uitloopen moet.

Voor de Christelijke wetenschap is hier eene schoone, heilige roeping weggelegd. Niet om tot het oude terug te keeren en met het nieuwe geen winst te doen. Want de wetenschap der negentiende eeuw bevat veel te veel goeds, dan dat zij eenvoudig uit de hoogte veroordeeld zou mogen worden. Zij is, in weerwil van het misbruik, dat menschen ervan maken en ondanks de dwaling, welke menschen eronder mengen, eene goede gave, die neerdaalt van den Vader der lichten, bij wien geen verandering is of schaduw van omkeering.

Ook de nieuwere leer van schuld en straf bevat elementen, die niet strafeloos te verwaarlozen zijn. Zij heeft de onhoudbaarheid van de vrije-wilsleer, van het Pelagianisme, in het licht gesteld en op vele punten de leer der Schrift, de leer van Augustinus, der leer van Calvijn bevestigd en verklaard.

De wetenschap van dezen tijd ontsluit ons een tuighuis van apologetische wapenen.

Maar des te meer is het noodig, om daarbij van het principieele verschil, dat de Christelijke wereldbeschouwing over heel de linie heen van de moderne scheidt, ons bewust te zijn en hoe langer hoe meer bewust te worden.

Het is goed te weten, wat onze tegenstanders leeren en tot welke gevolgtrekkingen zij moeten komen.

Maar dat is tot op zekere hoogte nog voorbereidende arbeid. Wij mogen niet rusten, eer tegenover de moderne wetenschap, die hoe langer hoe meer aan de dwaling zich overgeeft, eene zelfstandige, Christelijke wetenschap is gesteld, die, omdat zij Christelijk is, des te meer echte wetenschap is.

MEER LICHT.

Als aftredende Rector doet Prof. Fabius, in eene noot op bladz. 82 zijner oratie de volgende mededeeling:

„In den zomer van 1899 meldten eenige bladen, dat Dr. H. H. Kuyper tot buitengewoon Hoogleraar was benoemd. Toen later alleen van die tot gewoon Hoogleraar gesproken werd, heeft dit bevreemd. Daarom zij hier de eenvoudige toedracht medegedeeld, dat Dr. Kuyper aanvankelijk door h. h. Directeuren tot buitengewoon Hoogleraar was benoemd. Tengevolge van misverstand, inzonder het Curatorium aanstonds eene benoeming tot gewoon Hoogleraar had bedoeld. Zoodra dit misverstand gebleken was, hebben h. h. Directeuren de benoeming veranderd. Aan den Senaat is zelfs officieel alleen de laatste medegedeeld.”

Omdat de *Bazuin* indertijd tot de bladen behoorde, die het verband van de eerste en de tweede benoeming niet goed begreep, acht zij zich thans verplicht, om deze officiële mededeeling van den aftredende Rector ter kennis harer lezers te brengen.

De benoeming had dus in het begin van Augustus plaats. En toen reeds had zij naar de bedoeling van h. h. Curatoren eene benoeming tot gewoon Hoogleraar moeten zijn.

De benoeming, die later, in October, volgde, was maar het herstel van een verzuim, dat, tengevolge van een misverstand, door h. h. Directeuren gepleegd was.

Voor deze mededeeling zijn we dankbaar. Ze is leerrijk.

BAVINCK.

VRUCHT DER REDDING.

„Hierom zal U ieder heilige aanbidden in vinderstijdt.” Ps. 32: 6a.

De Christen wordt beweldadigd, om anderen ten zegen te zijn. Gelijk de maan het aan de zon ontleende licht aan de wereld geeft, zoo ontvangt hij het licht van de Zon der Gerechtigheid, om er anderen mee te beschijnen.

Het Christendom sluit zelfzucht uit,

’t Is eene hoofdvermaning: »Laat uw licht alzoo schijnen voor de menschen, dat zij uwe goede werken mogen zien, en uwen Vader, die in de hemelen is, verheerlijken.” Van het begraven der ons toevertrouwde talenten mag geen sprake zijn. Met Gods eer voor oogen, moet in de liefde worden gewandeld. En de liefde is niet afgunstig. Door haar was ook Davids hart uitgebreid. Nauwelijks mag hij roemen: »Gij vergaaf de ongerechtigheid mijner zonde”, of hij gevoelt zich gedrongen het heil van zijn naaste te zoeken. Dit blijkt uit wat hij verder zegt, uit heel het beloop van den Psalm. Ook uit zijn woord: »Hierom zal u ieder heilige aanbidden in vinderstijdt.” ’t Is of de dichter zeggen wil: Wyl Gij, Heere God, mij genadig verlost hebt uit den droeven toestand, waarin ik verkeerde, zal ik, door dankbaarheid gedrongen, hiervan telkens spreken in het midden der gemeente, en mijne ervaring zal alle geloovigen opwekken, om in den bangelen dag des tegenspoeds in den gebede U tot hun toevlucht te stellen, hulp en troost bij U te zoeken met het vast vertrouwen, dat dit niet te vergeefs zal zijn, maar Gij voor hen zult zijn, wat Gij voor mij geweest zijt, een vriendelijk Uithelper.

Gods barmhartigheid doet, zoo dikwerf zij openbaar wordt, hopen. Heerlijke uitredingen geven moed. Treffende gebedsverhooringen wekken den geest des gebeds op. ’t Is zoo op ieder gebied. Naar het vischrijk bevonden water spoeden zich de hengelaars. Waar goud gevonden werd, verzamelen zich de delvers. Op geestelijk gebied is het niet anders. En zoo heeft ook Davids ervaring in menig hart moed en hoop mogen wekken. Hij had dit verwacht: »Hierom zal U ieder heilige aanbidden in vinderstijdt.”

»Hierom”, zegt hij; hij wil zeggen: mijne ervaring, nadat ik mijn hart oprecht en ootmoedig voor God heb uitgestort, zal verslagenen aanmoedigen, om in den gebede de vergeving hunner zonden en het slaken hunner banden te zoeken.

Het hart drong hem tot spreken, en de taal des harten dringt in het hart door. Johannes zegt: »hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze oogen, hetgeen wij aanschouwd hebben, en onze handen getast hebben van het Woord des levens . . . dat verkondigen wij u.” En ook Paulus beroept zich op wat hij zelf heeft doorleefd, als hij aan de Romeinen den heilweg wijst: »de wet des Geestes des levens in Christus”, zegt hij, »heeft mij vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods.”

De dichter verwacht, dat, mede als vrucht van zijne redding, »ieder heilige den Heere zal aanbidden.” Hij heeft het oog op godvruchtige menschen. Zij worden dikwerf in de Schrift heilig genoemd. Niet, alsof zij van nature heilig zouden zijn, want »het gedichtsel van ’s menschen hart is boos van zijne jeugd af aan.”

Maar de heiligheid van Christus wordt hun toegerekend uit genade, en door hen aangenomen door het geloof. Christus is hun van God geworden tot heiligmaking. Zij zijn in Hem gevonden. Zij hebben »niet hunne gerechtigheid, die uit de wet is, maar die door het geloof in Christus is.” Zij zijn wedergeboren door den Heiligen Geest. Kwamen tot waarachtige bekeering. Leerden in gehoorzaamheid aan het Woord zich-zelf reinigen van alle besmettingen des vleesches en des geestes, volledigende de heiligmaking in de vreeze Gods. Heiligheid is het doel der verkiezing: God heeft, zegt Paulus aan de gemeente te Efeze, ons uitverkoren, in Christus voor de grondlegging der wereld, »opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde.” Heiligheid is het doel der verlossing: »Christus heeft zich-zelf voor ons gegeven, opdat Hij ons verlossen zou van alle ongerechtigheid, en zich-zelf een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken.” Heiligheid is het doel der roeping: »de Heere heeft u geroepen, niet tot onreinheid, maar tot heiligheid.” Wie niet naar heiligheid staat, kan in zijn hart de vergeving der zonden niet gevoelen. Bij den Heere is vergeving, opdat Hij gevreesd wordt. En zonder heiligmaking zal niemand God zien.”

Bij de Godvreezenden is het verstand geheiligd. Zij hebben geestelijke kennis. Hun verstand is verlicht, om zich-zelf te kennen en hun zondigen, diepschuldigen toestand, en God zooals de Schrift Hem openbaart. Hun wil is geheiligd. Zij zijn oprecht tot de vreeze Gods genegen. Door de ontfermingen Gods wenschen zij het lichaam te stellen tot een levende, heilige en Godde welbehagelijke offerande. Een onergelijke conscientie te bewaren voor God en menschen. Hunne ooren zijn geopend voor de woorden Gods. Hunne oogen wenden zij af van de ijdelheid. Hun mond wenschen zij »bewaard met een breidel.” Hunne handen wenschen zij niet uit

te strekken tot onrecht. Voor hunne voeten wenschen zij rechte paden. M. a. w. »Hun geheel oprechte geest en ziel en lichaam wenschen zij onberispelijk bewaard tot op den dag van Jezus Christus.”

(Slot volgt.)

NOTTEN.

VOLKSNOODEN.

Algemeene Vergadering

van leden van den
ANTI-VACCINE-DWANG-BOND
en van belangstellenden, te UTRECHT in
»Irene”, Keizerstraat, Donderdag 15 November,
te 1 ure.

AGENDA.

Opening door den Voorzitter.

Verslag van den Secretaris.

” ” ” Penningmeester.

Bespreking van de vraag: of het beter ware dezen Bond op te heffen en een Bond op te richten waartoe ALLE tegenstanders van den DWANG kunnen toetreden; dan wel, of deze Bond van CHRISTUS-belijders moet worden gehandhaafd en versterkt, en samenwerking met andere tegenstanders van den Vaccine-dwang gezocht?

Voorstellen van het Bestuur:

1. Dat van 1 Januari af de contributie weder geind worde.
2. D.t. besloten worde, een reizend Agent aan te stellen.
3. Het Bestuur worde aangevuld, en de aftreding geregeld.
4. Voorstel van den heer M. van Waart te Br. ukelen, tot bespreking van het wenschelijke der volgende SCHOOLWETSWIJZIGING in verband met de vaccine: Indien er geene pokkijders in de gemeente zijn waar leerlingen schoolgaan of wonen, dan mogen o-gevacineerde kinderen op alle inrichtingen aan onderwijs worden toegelaten.

Verkiezing van leden des Bestuurs.

Alle leden en ook alle belangstellenden, wien dit eenigszins doenlijk is, worden dringend opgewekt, deze Vergadering bij te wonen, waarover God de Heere Zijnen zegen gebede!

Namens het Bestuur van den Bond,
L. LINDEBOOM, Hoogl. a.d. Theol.
School te KAMPEN, Voorz.
Dr. N. A. J. VOORHOEVE, Arts te
»s-Gravenhage, Secr.
J. JANSEN, Hoofd der Christ. School
te ROTTERDAM, Penningm.
5 Nov. 1900.

Er komt hoop dat de opwekking van het Bestuur van dezen weeroplevenden Bond niet vergeefs zal zijn. De meeste bladen bepaalden zich, weliswaar, tot een korte mededeeling, maar anderen hebben de circulaire in haar geheel geplaatst; ook zijn er die tot een woord van hartelijke instemming en waardeering zich gedrongen gevoelden. De houding tegenover zulke zaken, hetzij een zwijgend voorbijgaan, hetzij een hartelijk groeten, is niet alleen voor de zaken van beteekenis — zij kenteekent ook de geesten, de monden en de pennen. Moge nu Don-derdag a.s. een flink bezochte vergadering het bewijs geven, dat ons Christenvolk, van allerlei stand en kring, — hetzij zij zelf den Vaccine goedkeuren, of overwegend be-zaard hebben — het gewicht van deze quaestie van recht en vrijheid beseft, en wil opwaken tot hulp der broeders en zusters, die met hun kinderen in de engte worden gedreven. Reeds zijn nieuwe leden toegetreden, en onder dezen ook artsen.

Een verrassende mededeeling bevat »De Zeeme”, van 6 dezer. Dankzeggend voor de toezending, houd ik mij ook aanbevelen voor het bedoelde No. van »De Telegraaf;” wie mij daardoor in staat kan stellen, geheel het artikel van Dr. Wendly te lezen, doet mij een genoegen, waarvan de lezers van *De Bazuin* ook kunnen profiteren.

Ziehier wat »De Zeeme” schrijft en mededeelt.

»Wij hopen dat de vergadering tegen den Vaccinedwang, 15 Nov. te Utrecht te houden, druk bezocht zal worden.

Laat prof. Lindeboom dr. Wendly te Utrecht verzoeken of hij die vergadering niet met zijn tegenwoordigheid zou willen ver-veeren.

Deze geneesheer is een moedig man. In *De Telegraaf* is hij te veld getrokken tegen de Vivisectie, tegen de Inenting à la Pasteur en in zekeren zin ook tegen de Vaccinatie à la Jenner.

Laten wij even overschrijven wat hij over de Koepokinenting zegt. Het is koren op onzen molen. Het moedige aan om den anti-vaccinedwangbond krachtig te steunen.

Dr. Wendly dan schrijft:

»Verleden jaar kwam mij een rij statistieken *) onder de oogen, die aantoonen dat de koepokinentingen een nadeeligen invloed zouden hebben, omdat zij niet alleen de frequentie van maar ook de sterfte aan pokken zouden vermeerderen; daar zij liepen over verschillende landen, voor en tijdens den inentdwang en daar bovendien de cijfers sterk spraken, konden dergelijke mededeelingen niet nalaten indruk te maken, en die is bij mij door de repliek van dr. Rosenfeld *) niet uitgewischt. Het is dan ook mijns inziens nog allesbehalve eene uitgemaakte zaak dat de sterfte vermindering in het optreden

*) »Die neue Zeit” XVII Jahrgang, II Band, 1898—1899, No. 36 en 37.

*) Idem No. 40 en 41.

der pokken op rekening van het inenten gesteld zal moeten worden."

Nu was deze dokter tot voor korten tijd een beslist voorstander ook van de vaccine; doch nu, zoo verklaart hij, is hij *teleurgesteld*. En dat zijn vertrouwen geschokt is, zeggen bovenstaande regelen.

Wij schrijven zijn naam op, bij de weinige andere van Nederlandsche artsen en geneesheeren die den moed hebben, tegen den stroom in hunner „wetenschappelijke“ collega's, het nut der koepokkeninenting te betwijfelen en zich tegen den vaccinedwang te verzetten.

In dit land der vrijheid moest de conclusie luiden: „Zoolang nog een wetenschappelijk man aan 't nut, of zelfs maar aan de onschadelijkheid der vaccinatie twijfelt, zoo lang zij er geen vaccine-dwang."

De laatste regels heb ik onderschriapt. Zegt het voort!

Van Zeeland tot Groningen! In alle straten en stegen der steden en in de meest afgelegen dorpen en gehuchten van het „vrije“ Nederland. Roept het uit voor de ooren van Nederlands Regeerders en Volksvertegenwoordigers, en voor het aangezicht van H. M. Koningin *Wilhelmina* en van Z. H. Hertog *Hendrik* — die God eerlang in Zijne gunst samenvoegde!

Zegt het voort, opdat en totdat ieder wetenschappelijk man, ieder geneesheer van goeden naam, en ieder die billijkheden voorstaat, zich schame voor *zulk* een „protectie“ van de vaccine, die het gemis van wetenschappelijke argumenten moet bedekken; en voor *zulk* een *dwang*, die in de lichamen en de zielen aantast. Men bedenke toch, dat ieder die *niet* tegen dezen dwang getuigt, mede verantwoordelijk wordt, bij God en bij de menschen.

Dat inzonderheid de *geneesheeren*, die Christus den Heere belijden, hun roeping verstaan. Zij zijn de aangewezen woordvoerders en verdedigers van recht en vrijheid naar het Woord Gods, tegen de drijverij der tyrannische geneeskunde en geneeskundigen, en de lichtgelooovige en gaarn onderworpen gediensstigheid der Overheden aan deze nieuwmodische „onfeilbare“ leer en kerk, waarin de patronen der *hygiëne* zich als priesters aanstellen. De Overheid moet zijn een rots, een eik, van en voor gerechtigheid. Nu stelt zij zich, wat de vaccine betreft, (en deze niet alleen) tot een onverstandige en partijzuchtige dienares van eene tijdelijk bovendienzende meening in den kring der geneeskundigen.

Elk lid der Overheid en elk burger, die niet erkent dat *zulk* een dienstbaarheid en dwangvoering een oneere is en ophouden moet, eert ook zichzelf niet gelijk 't betaamt. Die brengt de geneeskundige wetenschap en praktijk, alsmede het rechtsbesef en de wetgeving en rechtspraak in Nederland in verdenking en — in gevaar van zware overtreding.

Dr. *Wernally* ontvinge onzen dank voor zijn getuigenis. De toezending van een ex. van dit No. zij hem een bewijs van onze groote belangstelling in zijn woord, en diene als dringende uitnodiging om de vergadering Donderdag a.s. bij te wonen.

Geheel deze zaak en de a.s. vergadering zij voort in de geboden van al Gods kinderen aanbevolen!

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

Maandagavond is de Gelderland met President *Kruger* te Dzirboetie, boven in de Roode zee aangekomen. Wel een lange reis en op den koop toe moet daar drie dagen vertoefd om voorraad in te nemen! Of dan de reis in eenen door en naar Marseille gaat, schijnt nog niet geheel zeker.

Intusschen, de President is goed gezond, al is ook de ontsteking aan zijn oogen nog niet geheel geweken. Naar men zegt was hij zeer opgewekt, toen hij vernam, dat de Burgers den tegenstand voortzetten en niet zonder succes.

En dit laatste is zoo. Natuurlijk laten de Burgers soms ook een veer. Doch over het algemeen kan gezegd worden, dat zij geen terrein verliezen, maar integendeel de Engelschen dus aan het lijf hangen, dat dezen heel wat werk hebben om hunne posities in de steden en enkele dorpen te behouden. Wat de laatste betreft, teekent de kaart een bonte afwisseling van verliezen en herwinnen. Dan zijn de Engelschen er, dan komen de Burgers er weer. Zij nemen dan de soldaten hun goede kleeren benevens hun kruut en lood af, slaan hunne geweren stuk, maar laten ze daarna weder loopen. Intusschen gaan ze daerna naar de winkels, voorzien zich van al wat er aan goede spijs is en geven een wissel af op — de Engelsche Regeering in de Republieken. Vlak bij Kimberley veroverden zij tal van wagens met levensmiddelen. Hier en daar moeten de Engelschen reeds op half rantsen leven! Op deze wijze hebben de meeste kleine Commando's het in den Vrijstaat beter dan in het begin van den oorlog. Om hier en daar zulke voorraden machtig te kunnen worden, laten zij soms voor enkele dagen den spoorweg ongemoeid. In het Noorden van de Transvaal gaat dit natuurlijk niet zoo; daar moeten de Burgers leven op hetgeen zij hebben en dit laat aan verscheidenheid heel wat te wenschen over. Toch houden zij ook daar vol. De regens nemen belangrijk toe, hetgeen den Engelschen weinig in den smaak valt. O. a. meldt Roberts, dat de twee kleine colonnes, die den Isten naar van-Wijk-vlei in het Noord-Oosten trokken om het Boerenleger te Witkop

te verrassen, om de stortregens, met een ijskoude stormwind gepaard, terug wilden. Maar daar zij elkander moesten steunen en eenige mijlen van elkander marcheerden, kon de eene niet om de andere terug. Het laagere werd met het aanbreken van den dag verast, doch zonder winst, want de arme Tommies waren zoo verkleumd van de kou, dat Smith-Dorrien, die zelf een der colonnes aanvoerde, „wijlselijk“ besloot terug te keeren. Maar toen vielen de Boeren „met groote stoutmoedigheid“ aan; één hunner viel geen vijftig meter van de Gordons af. Maar, gelijk het steeds heet: „hun verliezen waren zwaar, aangezien het terrein vrij open en in het voordeel der Engelschen“ was. Doch — voegen wij er bij — aangezien de verliezen der Engelschen waren: een kapitein en een soldaat van de Canadeesche bereden jagers gesneuveld, een kapitein van hetzelfde korps en een van de Gordons en twaalf man gewond, en een man vermist, trokken ze maar af! Bij Standerton deden zij den trein van Pretoria ontsponen. Was dit op Roberts gemunt? Tusschen Kroonstad en de Zandrivier (Vrijstaat) verrast de Burgers zelfs een heele compagnie Engelschen in hunne versterking; allen moesten de wapenen met alles overgeven, om zelve later weer losgelaten te worden met de versleten kleeren der Burgers. Doch zoo menschevriend als de Boeren zijn, zoo onmededogend gaan de Engelschen voort met hun plunderen en verbranden van wat los en vast is. Ventersburg was door de Burgers verrast en werd daarna door de Engelschen plat gebrand!... Als echter de terugkeerenden in Engeland aankomen, verzoekt Roberts hun geen jenever te schenken... Wat huichelachtig Christendom toch! Geen wonder dat in de Kaapkolonie het bloed weer begint te koken. Een telegram van Zondag geeft eenige bijzonderheden over de roerigheid van de noordelijke distrikten van de Kaapkolonie. De bezetting, die tengevolge van het doodschieten van een Engelsch soldaat, die op patroelje was, in Philipstown gelegd is, is bijzonder aanvullingsbezetting, aangezien er al troepen waren. Die soldaat zal wel niet in zijn eenje op patroelje zijn gegaan. Bij Petrusville, in het Noorden van het district Philipstown, moet zelfs een Boeren-commando zijn. Hoe de staat van zaken in de Kaapkolonie is, kan wel afgeleid worden uit het besluit van het Kaapsche Ministerie, dat geen hunner de inwijding van het Australische gemeenebest zal bijwonen.

In Spanje schijnt de Carlistische beweging, gelijk wij ook verwachten, reeds gefnuikt. Volgens de Regeering zou ze reeds geheel uit zijn. Maar zij gaat intusschen voort, allerwegen, in Madrid, Barcelona en elders, leiders in te rekenen; zelfs bisschoppen.

De bende te Baga is uit elkaar gejaagd. Een ongewapende bende, groot 20 man, die bij Puyceda de grens over wilde trekken, werd gedeeltelijk gevangen genomen. Er zijn ook eenige aanzienlijke geestelijken gearresteerd, o. a. de pastoor van de parochie Saint Laurent te Madrid, wegens het vinden van voor hem compromitterende stukken. De gendarmerie nam de geheele Carlistenbende, die te Jaen zich vertoonde, gevangen. Alle bladen der Carlisten zijn opgeheven. Als dit alles waar is, zou de beweging tamelijk wel als gedaan mogen beschouwd worden. De Beurs wil het echter nog niet gelooft en blijft gedrukt.

Frankrijk is in de wolken. Bij gelegenheid van de oprichting van een standbeeld voor den vorigen President, S. Carnot, te Lyon, zond de Czaar een breed, vleidend telegram van gelukwensching aan den tegenwoordigen President, en deze antwoordde in hoogdravenden stijl, dat heel Frankrijk zijn dank deelt. Naar sommiger meening zou de Czaar thans weer meer op Frankrijk aanhouden, omdat hij, nu hij zijne troepen uit China kan terugroepen — zinnen zou op een interventie in 't belang van de Zuid-Afrikaansche Republieken. Dat dit laatste zóó moge zijn. Maar als de Czaar op den vrede in China wacht zou 't nog wel wat lang kunnen duren, want over den vrede, het Hof, Li en Ching, hoort men niets. Wel over gevechten, vooral ten zuiden van Peking. 28 Oct. is er hevig gevochten in de bergen op de grens van Shan-Si. Een corps van 1500 Engelschen en Duitschers kwam in gevecht. De Chinezen werden zich dapper, doch moesten het onderspit delven.

Veldmaarschalk Waldersee seint zelf over een gevecht bij Tseking-Kuan aan den Groeten Muur gelegen. De vijand beschikte over 1000 man. Na een hevig gevecht werd hij verdreven met verlies van 50 man en 5 kanonnen. De Verbonden hadden 6 gewonden en 1 doode. De Deutsche vlag werd op den muur geplant. Ook verhaalt de Engelsche generaal Campbell van een expeditie buiten Pao-tingfu. Hij trok naar Rinchun en kwam daar 31 Oct. aan. Op zijn tocht vernielde hij 4 sterke Boxersbenden en maakte veel krijgsvoorraad buit. Eindelijk wordt nog gewaagd van een zeer levendig gevecht in Chantung. Er werd een versterkt dorp genomen en veel voorraad buit gemaakt, terwijl de Boxers geducht klopp kregen. Zelfs is er wrijving ontstaan tusschen de commandanten der Verbonden te Shanghai-kwan betreffende de keuze der plaatsen waar de respectievelijke machten hun troepen willen legeren. Dientengevolge is nu eene commissie benoemd, bestaande uit den oudsten staf-officier van iedere Mogendheid, om naar Shanghai-kwan te gaan ten einde de kwestie der troepen-plaatsing op bevredigende wijze te regelen. Men ziet, op vrede en eensgezindheid lijkt dit al heel weinig. Ook moet de stemming in Japan heel bitter tegen Rusland zijn en de Regeering daar sterk neigen tot Engeland en Duitsland. Ook zou de Mikado aansluiting zoeken bij den Keizer van China en trachten van China te krijgen wat Europa weigert. Deze dagen hoorden wij reeds van een soort verbroederingsfeest te Shanghai tusschen Japanen en Chinezen op den verjaardag van den Mikado. Opmerking verdient nog de verschoonende wijze, waarop Japan heeft gestreden en zich van iedere gewelddaad onthield.

Veel verwachting van vrede is er dus voorhands niet.

In Noord-Amerika behielden de Republieken het veld, doch met veel minder stemmen meerderheid dan in '96. Mac-Kinley wordt dus herkozen Wij betreuren dit voor Zuid-Afrika en met het oog op de Imperialistische richting door Mac-Kinley gevolgd. Chamberlain kan tevreden zijn!

NOORDTJL.

Door 's Heeren goedheid den 26 dezer goed en wel thuisgekomen, is het de behoefte van ons hart, om allen, die tijdens de zware beproeving in den vreemde, door hun deelnemende liefde ons verkwikt, ja biddende en helpende onze lasten mede gedragen hebben, vooral den broederen predikanten, den kerkeraden en den vrienden te Middelburg en te Laar (Bentheim), nog eens langs dezen weg onzen hartelijken dank te betuigen.

Niet het minst danken wij ook hier van ganser harte de geliefde familie L. BOUMA en den WelEd. Zeergel. heer A. W. VERHEIJDEN, arts, voor de zelfverloochening en trouw, waarmede zij ons dien langen tijd overdroten verzorgd hebben.

De Heere vervulde aan allen uit genade het woord zijner belofte, Matth. 5 : 7.

Mede namens de familie,
H. GRAEFE en Echtgenooten.
GOERLITZ, UFERSTRASSE 19.
31 October 1900.

Boekaankondiging.

Salomo's Prediker gerangschikt en verklaard door Ds. J. Kok, pred. te Nijmegen. Kampen J. H. Kok 1899.

Evenals de uitlegging van het Spreukenboek, zal ook deze praktische verklaring van den Prediker ongetwijfeld in veler smaak vallen. Ds. Kok bezit de gave, om den inhoud van een Bijbelboek tot eenige hoofdgedachten te herleiden, deze op eenvoudige wijze voor allen verstaanbaar te maken en op het menscheijk leven en zijne verschillende verhoudingen veelzijdig toe te passen. Zoo gaat hij ook bij de verklaring van Salomo's Prediker te werk. Hij brengt den inhoud tot drie deelen: *ellende, geloof en dienst* terug, weet de rijke stof van dit boek daaronder op geschikte wijze te rangschikken, en geeft in deze orde eene verklaring, welke dikwerf veel licht verspreidt en zich aangenaam lezen laat. Een groot deel van dit boek werd, wat den inhoud aangaat, in den vorm van Bijbellezingen voor de Geref. gemeente te Nijmegen ten gehoor gebracht. Thans kunnen ook vele anderen van dezen arbeid genieten. Met den Schrijver wenschen wij, dat zijn boek vele lezers vinden en ten zegen moge zijn.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Zoo de Heere wil en wij leven hopen wij met onze geliefde Moeder

Wed. J. P. OGGELO
op 16 November aanstaande haar **80ste** geboortedag te herdenken,

Hunne dankbare Kinderen,
D. J. OGGELO,
G. OGGELO—
BAKKER.

J. WIELAND.
M. J. WIELAND—
OGGELO

AXEL,
November 1900.

Onze geliefde Ouders
Johannes Adriaan Goedbloed
V. D. M.

Pieterella Jacoba Meijler
hopen D. V. 10 Nov. hunne **25-jarige** **Echtvereniging** te herdenken, en Woensdag 21 Nov. hoopt onze geliefde Vader zijne **25-jarige** **Ambtsbediening** te viëren.

W. J. GOEDBLOED.
PA. P. GOEDBLOED.
J. W. GOEDBLOED.
JA. A. GOEDBLOED.
PA. T. J. GOEDBLOED.
J. A. GOEDBLOED.
NIEUWEDIJK (gem. ALMKERK),
5 Nov. 1900.

Den 16den Nov. hopen onze geliefde Ouders

H. DIJKSTRA,
V. D. M.

J. G. DIJKSTERHUIS
den dag te herdenken, waarop zij voor **vijftig** jaar in het huwelijk verbonden werden.

G. H. DIJKSTRA.
A. C. DIJKSTRA.
M. J. DIJKSTRA.
J. G. DIJKSTRA.
C. S. DIJKSTRA.

SMILDE,
Nov. 1900.

Eben-Haezer.
Zoo de Heere wil en zij leven, hopen onze geliefde ouders
Martinus Bosman
EN
Johanna Louter
den 15 November a.s. hun **40-jarige** **Echtvereniging** te herdenken.
Hunne dankbare Kinderen,
Behuwd- en Kleinkinderen.
RHOON.

Op 18 November 1900 hopen D. V. onze geliefde Ouders
Johannes Wilhelmus Poulus
EN
Gerarda Johanna Frederika Poulus—
KRAMER
den dag te herdenken, waarop de Heere hen voor **25 jaar** in den echt verbond.
Hunne dankbare Kinderen.
DEN HAAG,
6 Nov. 1900.

Heden overleed tot onze diepe droefheid, onze innig geliefde Dochter en Zuster

GEESJE,
in den ouderdom van 33 jaren. Smartelijk valt ons en hem met wien zij weldra in den echt hoopte verbonden te worden, dit verlies, doch wij treuren niet als degenen die gene hoop hebben.
Namens de diepbedroefde Familie,
A. DIJK
en ECHTGENOOTE.

's HEERENBROEK,
30 Oct. 1900.
Vrienden en Bekenden gelieven deze algemeene kennisgeving als eene bijzondere aan te nemen.

Heden behaagde het den Heere van leven en dood uit ons midden weg te nemen onzen oudsten Ouderling

JAN ALTHUIS,
in den ouderdom van 81 jaren en 6 maanden. Een langzame verzwakking maakte een einde aan zijn leven. Nog enkele maanden dan had hij eerst kort als Diaken en daarna als Ouderling de gemeente 40 jaren, naar de mate der gaven en krachten hem geschonken, met ijver en nauwgezetheit gediend. Hij rust nu van zijn arbeid, om te genieten, het loon den getrouwen arbeider toegezegd.
De Heere vervulde de ledige plaats in ons midden en vertrooste de weduwe en kinderen met de vertroosting zijns Heiligen Geestes.
De Kerkraad der Geref. kerk te Harlingen.
J. VAN GOOR, Praeses.
H. S. SLJTSMA, Scriba.
30 October 1900.

Heden behaagde den Heere heden plotseling van ons te nemen onzen lieveling

FREDERIK WILLEM,
den 20sten Augustus ons geschonken.
De bedroefde Ouders,
F. BRUINSMA.
L. CH. BRUINSMA—
FAHRENHORST.
ANNA-JACOBA-POLDER,
(ST.-PHILIPSLAND),
2 November 1900.

Heden ontsleep zacht en kalm, in haren Heer en Heiland, onze geliefde Moeder

Albertje Brunsting
laatst wed. van A. EISING, in den ouderdom van bijna 53 jaar. Het leven was haar Christus en het sterven gewin.
Namens hare kinderen.
L. ZWIERS,
L. ZWIERS—
KUIPER.
K. ZWIERS,
J. ZWIERS,
G. EISING.
BEILEN,
5 Nov. 1900.

Tot onze diepe droefheid ontsleep zacht en kalm in zijnen Heer en Heiland, na een kortstondige ongesteldheid, onze innig geliefde Echtgenoot, Vader, Behuwd- en Grootvader, de Heer
JAN SCHILPZAND,
in den ouderdom van bijna 63 jaar.
WED. R. SCHILPZAND—
ROTTERDAM, HILLEGOM.
R. SCHILPZAND.
L. C. SCHILPZAND—
ELFFERS, >

E. SPEER—
SCHILPZAND, AMSTERDAM.
H. W. F. SPEER, >
H. E. A. SCHILPZAND,
HILLEGOM.
M. C. SCHILPZAND—
SCHRIJVER, >
E. DEKKER—
SCHILPZAND, NIEUW-VENNEP.
J. DEKKER, (V. D. M.) >
N. V. VAN ZANTEN, HAARLEM.

Na eene kortstondige ziekte werd heden uit ons midden weggenomen, onze mede-opziener de heer

JAN SCHILPZAND,
in den ouderdom van bijna 63 jaar. Bijna 25 jaar mocht hij de gemeente, eerst als diaken en daarna als ouderling dienen. Met buitengewoon veel ijver en toewijding was hij steeds werkzaam in 't belang van het Koninkrijk Gods, met al de gaven, door den Heere hem verleend. Thans rust hij van zijn arbeid, en geniet het loon, den getrouwen toegezegd.
Namens den Kerkeraad,
K. VAN DER WAL, Praeses.
J. H. STASSEN, Scriba.
HILLEGOM.
2 Nov. 1900.

Het behaagde den Heere, heden uit onzen kring weg te nemen onzen geliefden broeder

HARM BLOK,
in den ouderdom van 42 jaren. Bijna 2 jaren mocht hij in getrouwheid en met ijver de gemeente als Diaken dienen. Eene kortstondige ziekte maakte een einde aan zijn leven. Wij gelooven, dat hij thans behoort tot de triumerende kerk in den hemel. Trooste de Heere inzonderheid zijne diep bedroefde betrekkingen!
Namens den Kerkeraad der Geref. kerk van Nieuwepekkela,
M. MEIJERING, Praeses.
J. J. SCHOLTENS, Scriba.
NIEUWPEKKELA,
2 Nov. 1900.

Schonk de Heere ons gisteren eene welgeschapen **DOCHTER**, heden nam hij haar weder tot zich.

J. MEIJER JR.,
V. D. M.
C. K. MEIJER—
WEENER.
ZALTBOMMEL,
7 Nov. 1900.

Voor de vele blijken van belangstelling, ondervonden bij het overlijden van onzen waarden Zwager, den heer **WILLEM KOOLJMAN**, betuig ik mijnen hartelijken **dank**.
MEJUFROUW W. DEN BIEEMS.
DORDRECHT,
6 November 1900.

Voor de vele blijken van belangstelling, ondervonden bij het overlijden van onzen waarden Vader, Behuwd-, Groot- en Overgrootvader, den heer **WILLEM KOOLJMAN**, betuigen wij onzen hartelijken **dank**.

E. VAN NAMEN—
KOOLJMAN.
A. VAN NAMEN HZN.
J. W. KOOLJMAN.
J. E. KOOLJMAN—
VAN DER STEENHOVEN.
MS. KOOLJMAN.
A. KOOLJMAN—
DEN BOER.
M. KOOLJMAN.
J. KOOLJMAN—
VAN DEN HEUVEL.
DORDRECHT,
6 November 1900.

Daar het mij van wege de zeer vele betuigingen van belangstelling, bij mijn zilveren feest ontvangen, niet wel doenlijk is ze afzonderlijk te beantwoorden — zij het mij vergund door dezen aan allen mijnen innigen dank te betuigen voor zoo hartelijke en spreken bewijzen van sympathie en waardeerding.

KAMPEN,
6 Nov. 1900.

M. NOORDTZIJ.

Een **BURGERJUFFROUW** Ger. godsdienst, wenscht als **VERPLEEGSTER**, als **HUISHOUDSTER** of in een **INRICHTING** geplaatst te worden. Brieven **lett. A. A.** aan den Uitgever van de *Bazuin*.

Gereformeerde Kerk, Enkhuizen.

UITGELOOT:
de Nos. 35, 129, 169, 223, 227 en 262. Deze Aandeelen, alsmede de vervallen Coupons, ter betaling te zenden aan

G. STRUIK Cz.

Roode Spaansche Wijn

uitmuntend van kwaliteit en smaak. Bizar geschikt om te gebruiken bij het **II. Avondmaal**. Prijs per anker **f 34.—**. Verkrijgbaar bij **A. R. A. HAGT**, Wijnhandelaar te Klundert.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veeren,

opgericht 1889, levert franco: No. 1. **Het nieuwe Reclamebed**, bestaande uit 2 persoons veerenbed, inh. 50 pd. veeren, 30 pd. in 't bed, 1 peluw 8 pd. en 4 kussens elk 3 pd., van ondoordringbare linnentijk, 1 wollen- of fantasiedeken, 1 gewatteerde en een moltondeken, overtrek voor bed en peluw, voor **f 35.—**.

No. 2. **Een extra 2-persoons Bed**, inhoudende 42 pd. veeren, 26 pd. in 't bed, 1 peluw 6 pd., 4 kussens, elk 2½ pd., van ondoordringbare linnentijk, 1 wollen- of fantasiedeken, 1 gewatteerde en 1 moltondeken, overtrek voor bed en peluw; ook alles te zamen voor **f 35.—**.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2.— 2 halve matrassen toe.

VEEREN à 35, 40, 45, 50, 60, 70, 80, 100 en 120 cent het pond.

Prima zilveren Kapok. Wie nu een **Kapokbed** verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, storetijk en 1 wollen- of fantasiedeken, 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor **f 25.—**. Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL Rz.,
Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeren tot in de fijnste soorten voorradig, rembour, vrij zicht en monsters Gratis.

De verzending der Scheurkalenders van het Geref. Traktaatgen. **FILIPPUS** is begonnen.

Als Premie komt:

Een vijftal Lezingen van A. Wiersinga in leven Hoofd eener Chr. School te Meppel, en:

Bij de wisseling der Eeuwen.

ZESTAL TIJDPREEKEN.

De Uitgave is voor rekening van het Ger. Traktaatgen. en al de winst dus ten behoeve van zijn arbeid.

De prijs is:

Beste Kal. met Premie f 1.—
» » zonder Premie f 0,75

Gewone Kal. f 0,40

Beste Kal. geb. met Premie f 1.—
» » zonder Premie f 0,75

Namens het Geref. Traktaatsgenootschap **FILIPPUS**,

F. P. D'HUIJ,
UITGEVER.

Middelburg.

Verkrijgbaar:
Een fraai geïllustreerde
Catalogus van boekwerken
die bij

G. F. CALLENBACH te Nijkerk
van Oct. 1899—Oct. 1900,
verschenen.

Deze Catalogus is een supplement op den geïllustreerden Catalogus, die in het najaar van 1899 verscheen. De bezitters van dezen Catalogus mogen niet verzuimen dit supplement aan te vragen. Wie den Catalogus van 't vorig jaar niet bezit vrage beide aan, de toezending volgt gratis en franco.

Bij **ZALSMAN** te **KAMPEN** komt van de pers:

Misbruikte

Schriftuurplaatsen,

door

E. KROPVELD.

TWEDE DRUK. 129 bladz.

Ing. 80 ct. geb. f 1,20.

Vele malen worden in het dagelijksch leven allerlei bijbelteksten op verkeerde manier aangehaald. Dit is de Schrift geweld aandoen en onteeren. Daarom was het een goed idee van Ds. Kropveld om eenige van zulke plaatsen toe te lichten in haar ware betekenis en tegen dat verkeerd gebruik in te gaan. We gelooven dat de geachte schrijver alleszins gelukkig is geweest in zijn pogen. Op duidelijke, klemmende, grondige wijze wordt in dit nuttige boekje beloofd. Het is der lezing dubbel waard; het verrijkt onze Schriftkennis, en doet ons Chr. leven gezonder worden. (Hr. Volksblad.)

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

f1.— Pakket „Najaarsbloemen” Franco.

De lange avonden zijn er weer! Pluk nu eens deze Najaarsbloemen, en als er dan leeslust is, kunt zij weer volop genieten. Deze bloemen heb ik in den voorbijgaanden zomer zeer zorgvuldig gekweekt, want het is iets *bijzonders*. Als ik de namen noem, dan kan het niet anders, of er is bij schier allen deze begeerte: „O, waren dat mijne Najaarsbloemen!”

Welnu, men kan oud en jong deze bloemen gerust toevertrouwen; zij behoeven geen water, lucht of zonneschijn; vervelen nooit, zij zijn sterk, krachtig en altijd frisch. Ziehier dan de inhoud:

1e. Bertha Petherthij of de gave die in u is, door Christina. Een alleradigst werk. Met platen in geïllustreerden gekleurden omslag 138 blz. dik. Het verhaal is pakkend. 2e. De Goudmolen door Mevrouw Doedes Clarisse. Met platen en rijk geïllustreerden omslag in kleurendruk, 80 blz. Dit verhaal is zoo mooi, dat vergeten kan men het nooit weer. 3e. Een gevaarlijk vriend of drie maanden in Londen. Eveneens met platen en den omslag geïllustreerd in kleurendruk. Dezelfde schrijver, 123 blz. dik. Dit verhaal is merkwaardig. 4e. Een degelijke leerder van een der beste predikers. 5e. Een allerliefst prentenboek. Prettig en leersaam voor 't jonge volkje. 6e. Keurige Christelijke liederen met muziek door P. v. Eik bewerkt. 7e. Een verhaal voor oud en jong door H. H. Dieperink Langereis. Beslist interessant. 8e. Een bon [geen kans- of loterijnummer.] 9e. Een ruime sortering Christelijke gedichten en voordrachten door Verveen, Nieuw. Het zijn lentebloemen. Hierbij zijn ook bruilofs- en andere gelegenheids gedichten, flink formaat op dik mooi papier 150 blz. Geschikt voor alle feestgelegenheden. De inhoud is prettig, levendig, amusant, vooral als men hoort voordragen het Transvaalsche Brailofgedicht. 10e. Eene mooie Chr. Scheurkalender. De inhoud is degelijk.

**ER KOMT NOG
VEEL MEER.**

Een sieraad voor de huiskamer. Het blok is groot en geeft zeer veel lectuur, verhalen, gedichten, merkwaardigheden enz. 11e. Een aantal Christelijke Nieuwjaars- en felicitatiekaarten. In één woord mooi. 12e. 25 flinke Enveloppes. 13e. Een dubbele sponsendoos of spaarpot, fijn gelakt en prachtig beschilderd. 14e. Een stel frontknooppes van buitenlandsch goud met paarlmoer (beweegbaar) en 15e. de 3. 13e 23ste en 33ste besteller enz. ontvangt een premie (handelswaarde één gulden.) Zie hier de inhoud. Oordeel nu eens zelf. Is het niet iets bijzonders? Waarlijk, als men bij ontvangst 't pakket opent, dan komt u reeds de lieflijke geur tegemoet. Het laat zich dan ook wel begrijpen, dat dit pakket weer bij 100tallen de wijde wereld zal ingaan. Wil men dus een serie flinke boeken, een degelijken scheurkalender voor 1901 en ten slotte nog een handvol speelgoed voor de lieve jeugd, dan kan men ongetwijfeld niet beter doen en maakt onmiddellijk uwe postwissel gereed ad. f 1,00 of wil men liever, 21 postzegels à 5 ct., waarbij staat „PAKKET NAJAARSBLOEMEN”, en na ontvangst van postwissel of zegels verzenden wij direct dit pak, per spoor of anderszins franco aan uw adres af. Bij ontvangst staat elk verwonderd. Die niet teleurgesteld wil worden met het bericht: hierbij uw postwissel of zegels terug, 't pakket is reeds finaal uitverkocht, plukke onmiddellijk deze bloemen.

Adres:

C. de BOER Sz. Sneek.

Elk die inleent op het mooie

Christelijke tijdschrift **„DE GOUDEN KANDELAAR”** (alom door de Christelijke pers aanbevolen) prijs per jaargang, franco thuis slechts 80 ct., kan gratis No. 9 of No. 10 kiezen uit bovenstaand pakket „NAJAARSBLOEMEN”. Zending franco.

Dit pakket is alom verkrijgbaar en de inleening opengesteld op het degelijk tijdschrift **„DE GOUDEN KANDELAAR”**.

K. J. ZOMER te Franeker geeft

uit: **GELEGENHEIDSPREDIKATIËN.**

15 Leerredenen

DOOR:

T. BOS, J. DEKKER,

A. DOORN,

A. DE GEUS, J. J. IMPETA

en A. ZOMER

8° formaat 256 blz.

Prijs f 1,80

(Vooral den dienste van vacante Kerken)

Dringend verzoek

aan de Eerw. Kerkeraden om ingevuld terug te zenden de toegezonden **Circulaire** met gevraagde opgaven voor de **Kerkelijke Statistiek** in het **Jaarboekje v/d Gereformeerde kerken voor 1901**. Spoedige toezending zal in dank ontvangen worden.

P. VAN DER SLUJIS,
ENKHUIZEN. Uitgever.

Bij den uitgever **A. GEZELLE MEERBURG** te *Heusden* verschijnt elke maand: **Wat zegt de Schrift?**

Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en nitleggen van Gods Woord, onder redactie van Prof. **L. LINDEBOOM**, Hoogleraar a/d Theol. School te *Kampen*.

Elk No. bevat 16 bladz. van 2 kolommen, in royaal 8° formaat, en is voorzien van een omslag. Bij No. 12 wordt gratis een stevige omslag met register toegezonden.

Reeds 8 No.'s zijn verschenen.

De prijs is slechts **f 1,50** per jaar, franco per post. Men kan in teekening zenden rechtsreeks aan den uitgever, en ook door een soliedien boekhandelaar.

Bij **ZALSMAN** te **KAMPEN** is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR

S. VAN VELZEN,

in leven Hoogleraar aan de Theol. School.

TWEDE DRUK. 289 BLADZ. f 1,00.

Deze beroemde bundel Feeststoffen kostte vroeger **f 1,75**. De tweede druk met zeer duidelijke letter, slechts **f 1,00**.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Na ontvangst van postwissel **f 1.—** wordt het **franco** verzonden door den uitgever.

Is verschenen:

SCHULD en STRAF.

REDE, gehouden bij het overdragen van het rectoraat der Vrije Universiteit den 20sten October 1900.

DOOR

Prof. Mr. **D. P. D. FABIUS.**

Prijs f 1,50.

Leiden. **D. DONNER.**

„CAPADOSE.”

**VEREENIGING VOOR
GOEDKOOPE ZONDAGSSCHOOL-UITGAVEN.**

VERSCHEENEN:

HESBA STRETTON. Nelly's donkere dagen. Een verhaal uit Liverpool. Met 3 platen en omslag in kleurendruk. Tweede druk **f 0,30**

MEESTER BERNARD. Een verhaal uit den tijd der Hugo-

noten. Met 3 platen en omslag in kleurendruk **f 0,30**

Mevr. SHERWOOD. Uit den ouden tijd. Een geschiedenis van vóór tweehonderd jaren. Met twee platen en omslag in kleurendruk. **f 0,25**

R. C. VERWEIJCK. Uit een jongensleven. Een schetsj. uit het Amsterdamsche volksleven. Met twee platen en geïllustreerden omslag **f 0,25**

E. GERDES. Uit twee gevaren gered. Een verhaal voor knapen. Met twee platen en omslag in kleurendruk. Tweede druk. **f 0,20**

A. J. HOOGENBEEK. Hoe een hyena een mensch redde, en De verloren armband. Met twee platen en omslag in kleurendruk. Vierde druk. **f 0,20**

EDUARD. Rijk gezegend. Een Kerstverhaal in geïllustreerden omslag met een plaat in kleurendruk. Tweede druk. **f 0,15**

P. J. KLOPPER. Een geloofsheld. Het leven van Maarten Luther. Met een plaat en omslag in kleurendruk en portret van Luther. Tweede druk. **f 0,15**

Boekverkoop - Kok - Kampen.

Op **Dinsdag 20, Donderdag 22 Nov.** en twee volgende dagen zal door **J. H. KOK** te **Kampen** onder den hamer worden gebracht eene

hoogst belangrijke verzameling boeken,
Theologie en Letterkunde,

waaronder vele zeldzame en kostbare werken.

De Catalogus wordt op aanvraag gaarne franco toegezonden.

Bij **ZALSMAN** te **KAMPEN** is verschenen:

FEESTSTOFFEN

DOOR

J. BAVINCK

Predikant der Gereform. Kerk te *Kampen*.

Negen Leerredenen.

167 bladz. 90 ct.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Bij **J. H. KOK** te **KAMPEN** verscheen:

De Achtenzestigste

De Zestiende Psalm

vertaald en verklaard

DOOR

Prof. **M. NOORDTZIJ**

130 pag. groot 8°. **Prijs f 0,30.**

Salomo's Prediker

Gerangschikt en verklaard

DOOR

DS. J. KOK

3 DEELEN **Prijs f 3.—**

In **linnen** S empeibd. **f 3,50.**

In **leeren** Stempelbd. **f 3,90.**

De Leer van Lombroso

en de Positieve School

DOOR

P. A. E. SILLEVIS SMIT

v. d. m. te Rotterdam.

GROOT 8°. Prijs f —,30.

Bij elken Boekhandelaar verkrijgbaar.

Verzonden zijn alle bestellingen op den

Scheurkalender

1901

Een Lamp voor den Voet.

't Is 't eigen Woord des Heeren

Dat van genade ons spreekt;

Dat als een sterke hamer

De hardste harten breekt;

Dat als een zachte balsam

't Gewond gemoed geneest;

't Is 't zaad der weergeloorte

Door d' invloed van Gods Geest.

O, schrijf 't in onze harten

Uw heilig Woord, o Heer!

Dan vreezen wij geen satan,

Geen dood of oordeel meer.

Want bergen zullen wijken,

De wereld zal vergaan,

Maar 't Woord—het Woord des Heeren

Zal eeuwiglijk bestaan.

Wie nog een in teekenlijst verlangt

gelieve die aan te vragen bij den uitgever **ZALSMAN** te **KAMPEN**.

Tot 25 Dec. a.s. worden deze boeken, bij eene bestelling, welke minstens f 5.— bedraagt, geleverd voor den halven prijs.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

Door den heer H. A. Hemmen te Zuid-

wolde (Gr.) f 18; door den heer J. Hospers

Gz. te Bedum f 54,50; door den heer A.

Pijl J. te Alblasserdam: uit Alblasserdam

f 73,50; uit N. Lekkerland f 30,50, uit

Slidrecht f 19,50, samen f 123,50; door

den heer T. J. Greevelink te Heerenveen

f 25,50; door den heer S. S. Hofstra te

Assen f 41; door den heer J. Bouwes te

Appingadam f 141,50; door den heer Slette-

naar H. te Almelo f 33,50; door den heer

A. Vingerling te Gouda f 93; door den

heer J. van Bosheide te Voorst f 26,50;

door den heer K. J. Stroes te Winterswijk

(1899) f 25; door den heer Hk. Pluister

te Heer Hugowaard f 17; door den heer

Jo. Plas Jzn. te Purmerend f 89,25; door

DS. J. Wisse te Garijp f 73,50; door den

heer D. A. Jaarsma te St. Nicolaasg

f 36,50; door den heer W. Graafhuis te

Groningen f 239,50; door den heer P.

Gondappel te Delft 1e st. f 280; van mej.

E. Hausmann te Elberfeld f 3.

Aan Collecten: (voor de Theol.

faculteit)

Van de Geref. kerk te Slidrecht f 17,17½;

van idem te Duisburg a/d R. f